

західноєвропейські та східноєвропейські елементи. Тут особливо численно представлені степові, неморальні, європейські та борéalні види. Територія ОТГ вкрита різноманітною рослинністю. Тут росте багато видів вищих спорових і насінних рослин. Багатство видового складу рослинного світу району зумовлено положенням Тернопільської області між Карпатами і Поліссям. Найчисельнішими тут є лісові і степові види [5].

Проаналізувавши природні умови, історико-географічні особливості зміни природи під впливом людини, можна стверджувати, що протягом двох останніх століть агроландшафти стали домінуючими в межах Тернопільської ОТГ. Окрім сільськогосподарських, наявні також лісові антропогенні, водні антропогенні, селитебні, промислові, дорожні або лінійні, рекреаційні, бeлігеративні [2].

Список використаних джерел:

1. Атлас адміністративно-територіального устрою Тернопільської області. URL: <https://atu.decentralization.gov.ua/?fbclid=IwAR17EYDdn9NkUHooNTtetQi1XQ1h6q4yma7AOR8N01DF1-9g7NmjXijwzLs#atlas>.
2. Дениsik Г.І. Антропогенне ландшафтознавство: навчальний посібник. Частина I. Глобальне антропогенне ландшафтознавство. Вінниця: ПП «ГД «Едельвейс і К», 2012. 336 с.
3. Тернопільська міська громада. Тернопільська область, Тернопільський район. URL: <https://hsr.gov.ua/pasport-17-26-00-19-03-2020/>.
4. Навчально-краснoзнавчий атлас Тернопільської області // за ред. Кравчука Я.С. Л.: ВФАфіша, 2000, 24 с.
5. Природа Тернопільської області / за ред. К.І. Геренчука. Львів: Вища шк., 1980. 152 с.
6. Природні умови та ресурси Тернопільщини / наук.ред.: М.Я.Сивий, Л. П. Царик. Тернопіль: Терно-граф, 2011. 512 с.

Палій А.

*магістрант II курсу
спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
Науковий керівник – доц. Таранова Н.Б.*

ДИНАМІКА ЗМІНИ СЕРЕДНЬОМІСЯЧНОЇ ТЕМПЕРАТУРИ ПОВІТРЯ ДЛЯ МІСТА ЛЬВОВА ЗА ПЕРІОД 2005-2022 РР.

Постановка проблеми. Аномальні природні явища постійно впливають на життєдіяльність населення і господарське виробництво. В цілому будь-яке суспільство пристосовується до місцевих кліматичних умов, відповідно до них забезпечується житлом і діяльністю людей. Екстремальні гідрометеорологічні явища іноді викликають надзвичайні ситуації [2]. У 2010 році на території України було помічено 2903 випадки небезпечних явищ, в 2009 році – 2090.

Кількість небезпечних природних явищ гідрометеорологічного походження за період 1997-2010 рр. представлена на рис. 1. Переважаючими стали явища місцевого характеру (59%) та регіонального (18%) у 2010 році.

Тому сьогодні необхідно уважно вивчити умови їх формування, проаналізувати, виявити вогнища утворення [2-4].

Лише в Європі за останнє десятиліття ХХ ст. від стихійних лих загинуло майже 35 тисяч осіб, а в ХХІ ст. ця цифра значно зросла [2, 5].

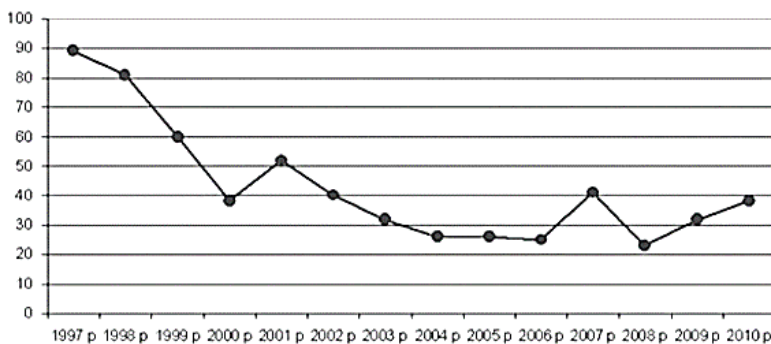

Рис. 1. Динаміка небезпечних явищ в Україні [3]

Вклад основного матеріалу. Клімат є одним з основних природних факторів, який визначає умови сталого розвитку будь-якої території. Сучасна повторюваність аномальних явищ супроводжується значними соціально-економічними втратами, тому вони вимагають своєчасного прогнозування проведеного дослідження. Небезпечні і спонтанні явища постійно знаходяться в центрі уваги кліматологів, і їх вивчення є одним з головних завдань кліматологічних досліджень.

Вивчення природних метеорологічних явищ отримало розвиток в 60-х роках ХХ століття в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті [5]. Такі дослідження необхідні для кількісної оцінки інтенсивності повторюваності явищ, за якими можна розпізнати потенційні втрати і спрогнозувати очікувані погодні умови.

Метою статті є висвітлення динаміки середньомісячної температури повітря для міста Львова за період 2005-2020 рр.

Львів – місто, розташоване на заході України (рис. 2), адміністративний центр Львівської області, один з національно-культурних, освітніх і наукових центрів країни. За чисельністю населення станом на січень 2014 року – сьоме за величиною місто України та в

ньому проживає понад 729 тисяч осіб, а у Львівській агломерації, що сформувалася навколо міста – понад 1,5 млн осіб.

Місто розташоване на стику Львівського плоскогір'я, горбистого Розточчя і низинної Надбужанської ями. Середня висота міста над рівнем моря – 289 м. Максимальна – гора Високий Замок – 413 м. Через місто проходить пасмо пагорбів Головного європейського вододілу, що розмежовують річки Балтійського і Чорноморського басейнів (це річки Західного Бугу і Дністра). Місто розташоване на річці Полтва (яка є притокою Бугу), але її вже достатньо довгий час поміщено в міський колектор. Крім неї у Львові налічується 98 малих водойм, у тому числі 3 малі річки (Марунька, Зубра та Стара). Навіть ці незначні водойми розташовані нерівномірно по всьому місту.

Рис. 2. Розташування Львова на карті України [3]

У табл. 1 наведені значення середньомісячної температури повітря для міста Львова за період 2005-2020 рр. (максимальні значення – виділено жирним шрифтом, а мінімальні значення температури – підкреслено).

Аналізуючи зміни температури повітря для міста Львова за період 2005-2020 рр. по місяцях, можна відзначити, що початок XXI століття характеризувався підвищенням середньомісячної температури повітря щодо кліматичної норми протягом року в середньому на 2,6°C.

У період спостережень підвищення температури повітря було неоднаковим. Найбільший по відношенню до кліматичної норми він був зафіксований в листопаді (на 2,7°C), а найменший – в травні (0,3°C) [5].

Якщо розглядати на рис. 3. динаміку середньомісячної температури повітря за календарними сезонами, то в зимовий період (грудень, січень, лютий) підвищення температури в середньому становило 1,0°C. Максимальні значення, становлять відповідно: 3,4°C,

3°C та 4,2°C. Мінімальні значення, становлять відповідно: -4,3° С, -7,8°C та -7,8°C. Щодо амплітуди то вона становить 7,7°C, 10,8°C та 12°C.

Таблиця 1

Середньомісячні значення температури повітря (°C) для міста Львова за період 2005-2020 рр. [1]

Роки	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11
2005	-0,4	-4,1	-4,1	0,3	9,1	13,9	16,7	19,9	<u>17,5</u>	14,8	8,9	2,9
2006	3	-7,5	-3,3	0,3	9,7	13,5	17	21,3	18,3	15,5	11	5,9
2007	-1,4	3	0,4	6,5	9	15,5	18,9	19,9	19,1	12,5	7,9	<u>1,6</u>
2008	1,1	0,7	2,5	4	9,3	13,8	18	18,7	19	13,1	10,6	5
2009	-0,5	-2,2	-1	2,5	11	13,3	16,6	19,6	18,7	15,5	8,2	6,1
2010	<u>-4,3</u>	<u>-7,8</u>	-2	3,3	9,1	14,1	17,8	20,6	19,4	12,4	<u>5,8</u>	8,1
2011	2,3	-0,2	-3,5	3,1	10,3	13,8	18,1	<u>18,3</u>	19,2	15,7	8,1	2,3
2012	-2,6	-1,9	<u>-7,8</u>	4,7	9,9	15,6	18,1	21,3	19	14,9	8,7	5,9
2013	1,7	-3	-0,5	<u>-1,3</u>	9,4	15,2	18,5	18,5	19,1	<u>12,1</u>	11,2	5,9
2014	1,1	-0,6	2,2	6,8	10,1	14,1	<u>16,6</u>	20,4	18,2	15	9,6	5,5
2015	3,3	0,9	1,1	4,7	8,7	13	18	20,6	22,3	15,7	7,6	5,4
2016	-0,3	-2,9	4,2	4,6	9,9	14,4	19,2	19,7	18,3	15,7	7,4	3,4
2017	2,2	-5,7	-0,1	6,3	<u>8</u>	13,7	19,1	19,1	20,1	14,2	10	4,4
2018	0,7	0,7	-3,7	0,3	14	17	18,5	20,1	20,3	15,5	10,5	4,3
2019	3,4	-2,6	3,1	5,7	9,9	13,1	21,5	19	20,3	14,7	11,3	6,4
2020	1	1,1	3,6	5	9,4	<u>11,6</u>	18,3	19,3	20,4	15,4	10,9	4,9
X, °C	0,6	-2,0	-0,6	3,6	9,8	14,1	18,2	19,8	19,3	14,5	9,2	4,9
Dt, °C	-2,7	-2,1	-2,5	2,3	2,4	0,3	1,7	1,5	1,9	0,9	0,9	2,7

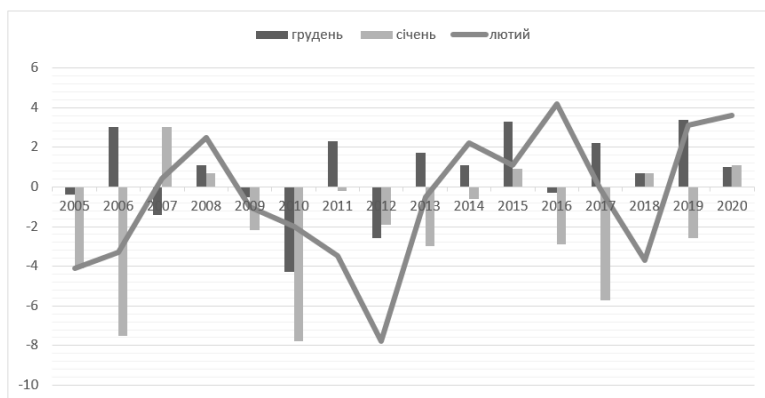

Рис. 3. Динаміка середньомісячної температури повітря за грудень, січень, лютий (°C), для міста Львова за період 2005-2020 рр. [1]

Якщо розглядати на рис. 4. динаміку середньомісячної температури повітря за календарними сезонами, то в зимовий період (березень, квітень, травень) підвищення температури в середньому становило 9,1°C. Максимальні значення, становлять відповідно: 6,8°C, 14° С та 17° С. Мінімальні значення, становлять відповідно: -1,3°C, 8°C та 11,6°C. Щодо амплітуди то вона становить 8,1°C, 6°C та 5,4°C.

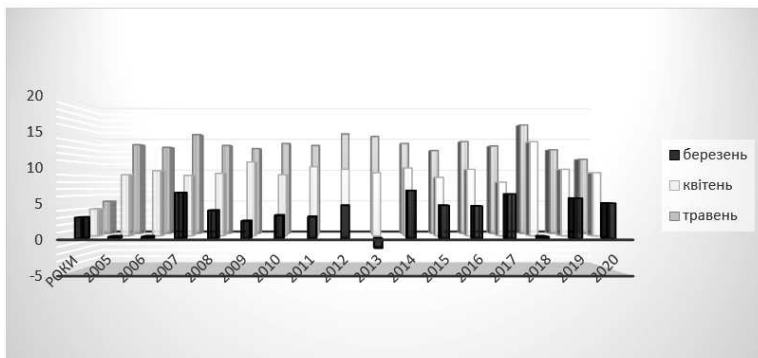

Рис. 4. Динаміка середньомісячної температури повітря за березень, квітень, травень (°C), для міста Львова за період 2005-2020 рр. [1]

Якщо розглядати на рис. 5. динаміку середньомісячної температури повітря за календарними сезонами, то в зимовий період (червень, липень, серпень) підвищення температури в середньому становило 19,1°C. Максимальні значення, становлять відповідно: 21,5°C, 21,3°C та 22,3°C. Мінімальні значення, становлять відповідно: 16,6°C, 18,3°C та 17,5°C. Щодо амплітуди то вона становить 4,9°C, 3°C та 4,8°C.

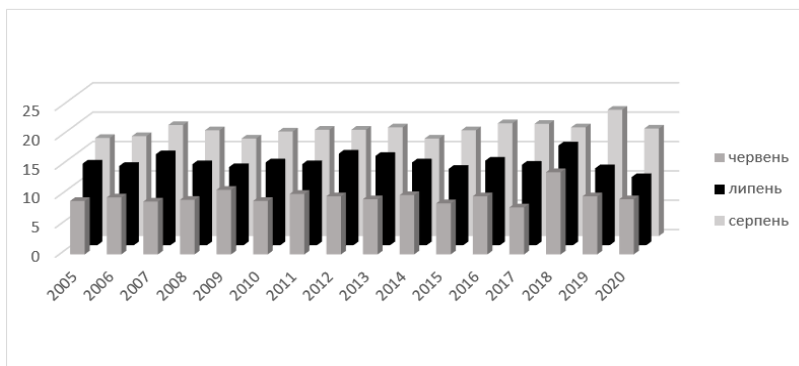

Рис. 5. Динаміка середньомісячної температури повітря за червень, липень, серпень (°C), для міста Львова за період 2005-2020 рр. [1]

Якщо розглядати на рис. 6. динаміку середньомісячної температури повітря за календарними сезонами, то в зимовий період (вересень, жовтень, листопад) підвищення температури в середньому становило 9,5°C. Максимальні значення, становлять відповідно: 15,7°C, 11,3°C та 8,1°C. Мінімальні значення, становлять відповідно: 12,1°C, 5,8°C та 1,6°C. Щодо амплітуди то вона становить 3,6°C, 5,5°C та 6,5° С.

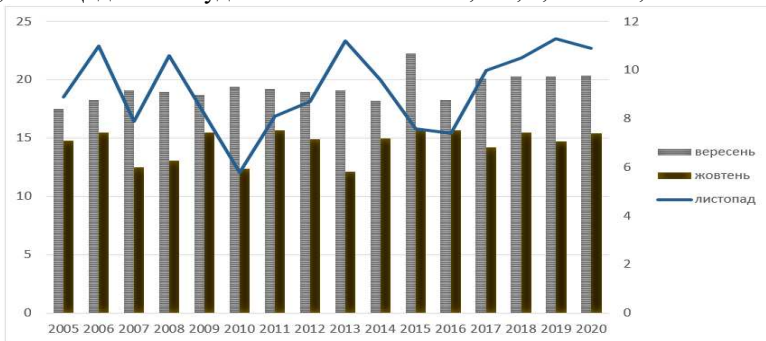

Рис. 6. Динаміка середньомісячної температури повітря за вересень, жовтень, листопад (°C), для міста Львова за період 2005-2020 рр. [1]

Як випливає з таблиці 1, серед весняних місяців найбільше потепління відбулося в березні (на 2,3°C), червень (на 1,7°C) і серпень (на 1,9 %) стали більш спекотними порівняно з кліматичною нормою. Восени найбільше підвищення температури повітря зафіксовано в листопаді (на 2,7°C).

Таким чином ми можемо констатувати, що суттєве потепління спостерігалось для міста Львова за період 2005-2020 рр. як у зимові так і у літні місяці.

Висновки. Отже, досліджуючи зміни середньомісячної температури повітря на початку XXI століття для міста Львова за період 2005-2020 рр., можна визначити подальшу тенденцію підвищення температури повітря, яку можемо пов'язати з глобальними проблемами людства, а саме глобальною зміною клімату.

Список використаних джерел:

1. Архів погоди у Львові (аеропорт). [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://rp5.ua/Архів_погоди_в_Львові
2. Івус Г.П. Стихійні метеорологічні явища в Україні / Г.П. Івус, О.Д. Баблюмян Одеса: ТЕС, 2007. 95 с.
3. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2010 році. К., 2011. С. 22-29.
4. Прусов В.А. Математичне моделювання атмосферних процесів / В.А. Прусов, С. Сніжко. К.: Ніка-Центр, 2005. 496 с.
5. Стихійні метеорологічні явища на території України за останнє двадцятиріччя (1986-2005 рр.). К.: Ніка-Центр 2006. 312 с.